

**Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks
föreskrifter (SJVFS 1998:10) om miljöstödd;**

SJVFS 2001:114

Utkom från trycket
den 1 februari 2002
Omtryck

beslutade den 12 december 2001

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 1 kap. 10, 13, 15 och 33 §§ samt 2 kap. 12 § förordningen (1997:1336) om miljöstödd och efter samråd med Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket, i fråga om Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:10) om miljöstödd¹

dels att 1 kap. 5-6, 12-15, 17-22 §§ samt bilaga 6 skall upphöra att gälla,

dels att 2 kap. 33 § och 3 kap. 47 § skall ha följande lydelse,

dels att det i föreskrifterna skall införas en ny paragraf, 1 kap. 2 a § av följande lydelse.

Författningen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna författning träder i kraft.

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter gäller nedanstående miljöstödd.

A. Stöd till bevarande av odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden:

1. Bevarande av slåtterängar.
2. Bevarande av betesmarker.
3. Återskapande av slåtterängar.
4. Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet.
5. Bevarande av ett öppet odlingslandskap.

B. Stöd till miljö känsliga områden:

6. Anläggning eller återställande av våtmarker och småvatten.
7. Anläggning av extensiv vall och skyddszoner utmed vattendrag.
8. Södd av fånggröddor.
9. Flerårig vallodling.

---

¹ Författningen senast omtryck SJVFS 2001:35.

10. Traditionell odling av bruna bönor på Öland.
  11. Bevarande av utrotningshotade husdjursraser.
  12. Resurshushållande konventionellt jordbruk.
- C. Stöd till ekologisk odling:
13. Ekologisk odling. (*SJVFS 1999:10*).

2 § Grundläggande bestämmelser om miljöstöd finns i

1. rådets förordning (EEG) nr 2078/92 av den 30 juni 1992 om produktionsmetoder inom jordbruket som är förenliga med miljöskydds- och naturvårdskraven²,

2. kommissionens förordning (EG) nr 746/96 av den 24 april 1996 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EEG) nr 2078/92 om produktionsmetoder inom jordbruket som är förenliga med miljöskydds- och naturvårdskraven³,

3. lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landbygden, samt

4. förordningen (1997:1336) om miljöstöd (miljöstödsförordningen).

Grundläggande bestämmelser om kontroll av miljöstöd finns i

1. rådets förordning (EEG) nr 3508/92 av den 27 november 1992 om ett integrerat system för administration och kontroll av vissa stödssystem inom gemenskapen⁴, samt

2. kommissionens förordning (EEG) nr 3887/92 av den 23 december 1992 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för det integrerade administrations- och kontrollsystemet för vissa av gemenskapens stödssystem⁵ (IAKS-förordningen). (*SJVFS 2000:13*).

2 a § Bestämmelser om hur ansökan om utbetalning av stöd skall göras finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2001:113) om ansökan om vissa jordbrukarstöd och anmälan av foderareal. (*SJVFS 2001:114*)

3 § Vad som i dessa föreskrifter sägs om jordbrukare skall såvitt avser miljöstöd för anläggning eller återställande av våmarker och småvatten i stället gälla markägare. (*SJVFS 1999:10*).

Definitioner

4 § I denna författning förstås med

brukningscentrum: det block eller det närbelägna block där de för jordbruksföretagets drift viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna,

dammäng: slåtteräng som periodvis läggs under vatten genom dämning,

² EGT L 215, 3.7.1992, s. 85 (Celex 31992R2078).

³ EGT L 102, 25.4.1996, s. 19 (Celex 31996R0746).

⁴ EGT L 355, 5.12.1992, s. 1 (Celex 31992R3508).

⁵ EGT L 391, 31.12.1992, s. 36 (Celex 31992R3887).

det svenska miljöprogrammet: det program med namnet "det svenska miljöprogrammet för jordbruket" som regeringen utarbetat 1995 i enlighet med rådets förordning (EEG) nr 2078/92,

ekologiskt odlat foder: foder från egen produktion framställt i enlighet med denna författning eller foder som har godkänts av ett godkänt kontrollorgan,

ekologisk odling: odling som sker i enlighet med denna författning eller odling som godkänts av ett godkänt kontrollorgan,

extensiv djurhållning: produktionssystem, som inte är definierade som intensiv djurproduktion, och där djurtätheten dels följer av artikel 4 i kommissionens förordning (EG) nr 746/96, vad avser betesdjur, samt dels följer av 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:79) om miljöhänsyn i jordbruket, för övriga djur; antalet djur per hektar av för företaget tillgänglig areal, får inte vara högre än följande:

kalvar under 6 månader 5,8 djur/hektar,

nötkreatur från 6 månader upp till 2 år 3,3 djur/hektar,

kor med tillhörande kalvar under 6 månader, tjurar samt andra nötkreatur från 2 år och däröver 2 djur/hektar,

tackor med tillhörande lamm samt andra får 13,3 djur/hektar,

getter med tillhörande killingar samt andra getter 13,3 djur/hektar,

suggor i produktion 2,2 djur/hektar,

slaktsvin 10,5 djur/hektar,

värphöns 100 djur/hektar,

unghöns 250 djur/hektar,

slaktkycklingar 470 djur/hektar,

kalkoner, ankor och gäss 140 djur/hektar,

ston med tillhörande föl under 6 månader och andra hästar 2 djur/hektar,

förökningsmaterial: utsäde eller plantor av ettåriga eller fleråriga växter avsedda för att producera växter eller växtprodukter,

genbanksbesättning: besättning vars ägare förbundit sig att följa de bestämmelser som fastställts av respektive rasförening i så kallade genbankskontrakt vars utformning är godkända av Statens jordbruksverk,

genetiskt modifierad organism: en organism i vilken det genetiska materialet har ändrats på ett sätt som inte inträffar naturligt genom parning eller naturlig rekombination,

godkänt kontrollorgan: ett, enligt förordning (1995:702) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter, av Jordbruksverket utsett kontrollorgan,

grovfoder: hö, halm, ensilage, bete, grönfoder, löv, bark, rotfrukter, betmassa eller potatis,

intensiv djurproduktion: produktion av burhöns, pälsdjur i bur, specialiserad inomhusproduktion av nötkreatur i spaltgolvsboxar eller specialiserad slaktsvinsproduktion, undantaget slaktsvinsproduktion i ströbäddsboxar; allt under förutsättning att produktionen inte är egen,

kemiska bekämpningsmedel: av Kemikalieinspektionen godkända bekämpningsmedel,

lantbruksspruta: trepunktskopplad, bogserad eller självgående utrustning, bestående av tank för bekämpningsvätska och spridare som används för bred- eller bandspridning av kemiska bekämpningsmedel på jordbruksmark i ett jordbruksföretag, dock ej fläktspruta avsedd för användning i fruktodling,

lövtäktsträd: lövträd med en diameter större än 25 cm i brösthöjd som tagits i bruk för foderproduktion genom lövtäkt,

officiell husdjurskontroll: husdjurskontroll övervakad av Jordbruksverket med stöd av lagen (1985:342) om kontroll av husdjur,

patogener: samlingsterm för sjukdomsframkallande organismer såsom bakterier, virus, svampar, mykoplasma, protozoer etc.,

produkter som står bekämpningsmedlen nära: produkter som står bekämpningsmedlen nära enligt 14 kap. 1§ Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer,

siläng: slåtteräng som genom anläggningar med fördämningar och fåror eller diken periodvis översilas av vatten,

vall: en gröda som består av vallgräs eller vallbaljväxter eller en blandning av vallgräs och vallbaljväxter,

växtskadegörare: virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, mykoplasma och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtodling, samt

övertåtelse av jordbruksföretag i sin helhet: det faktum att ledningen för produktionsenheterna i fråga övergår från en part till en annan. (SJVFS 2000:13).

Ansökan om utbetalning av stöd m.m

Allmänt om ansökningar m.m.

5 §⁶ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

6 §⁷ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

6 a § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

Miljöstödsåtaganden (SJVFS 2000:13).

7 § För miljöstödsåtaganden som avser anläggning eller återställande av våmarker och småvatten börjar stödperioden löpa den 1 januari det år anläggningen godkänns vid slutbesiktning. (SJVFS 2000:13).

---

⁶ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

⁷ Senaste lydelse SJVFS 2000:13.

8 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

9 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

10 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

11 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

Ansökan om utbetalning av miljöstöd

12 §⁸ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

13 §⁹ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

Redovisning på annan handling än SAM 2000

14 §¹⁰ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

15 §¹¹ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

16 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

Ansökan om övertagande vid brukarskifte

17 §¹² har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

17 a §¹³ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

17 b §¹⁴ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

Identifiering av jordbruksskifte och krav på karta

18 §¹⁵ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

19 §¹⁶ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

---

⁸ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

⁹ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

¹⁰ Senaste lydelse SJVFS 2001:3.

¹¹ Senaste lydelse SJVFS 2001:3.

¹² Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

¹³ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

¹⁴ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

¹⁵ Senaste lydelse SJVFS 2001:3.

¹⁶ Senaste lydelse SJVFS 2000:13.

| 20 § har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

Kompletteringar och ändringar av ansökan m.m.

Kompletteringar och ändringar m.m.

| 21 §¹⁷ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

Tillbakadragande av arealer

| 22 §¹⁸ har upphävts genom (SJVFS 2001:114).

Kontroll

23 § Vid kontroll av miljöstöd skall den riskanalys som avses i artikel 6.3 IAKS-förordningen för stöd som avses i 1 § 1 och 2 även innehålla uppgifter om jordbruksskiftenas värdeklass. (SJVFS 1999:10).

24 § För varje kontrollbesök skall den rapport som avses i artikel 12 i IAKS-förordningen även innehålla

1. i förekommande fall de landskapselement som finns på jordbruksskiftena, samt

2. vilka skötselvillkor och andra villkor som kontrollerats och resultatet av kontrollerna. (SJVFS 1999:10).

Undantag

25 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i detta kapitel. (SJVFS 2000:13).

2 kap. STÖD TILL BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

Bevarande av slåtterängar

1 § har upphävts genom (SJVFS 2000:13).

2 § För att slåtterängar skall klassificeras som slåtteräng av värdeklass A respektive B skall följande förutsättningar vara uppfyllda.

Värdeklass A:

– förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtterhävd,

– mindre än en fjärdedel saknar grässvål,

---

¹⁷ Senaste lydelse SJVFS 2001:67.

¹⁸ Senaste lydelse SJVFS 2001:35.

– avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling, kalkning, maskinell dikning eller insådd av arter utan samband med långvarig slåtterhävd en andel mindre än en fjärdedel.

Värdeklass B:

– förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtterhävd,

– mindre än en fjärdedel saknar grässvål,

– avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling, kalkning, maskinell dikning eller insådd av arter utan samband med långvarig slåtterhävd en andel mindre än hälften.

I ett jordbruksskifte som redovisas som slåtteräng inom någon av ovanstående värdeklasser får det inte ingå sådana inslag av impediment som saknar ett naturligt sammanhang med slåtterängshävd.

3 § Inom slåtterängar är det inte tillåtet att

1. sprida gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel,
2. konstbevattna,
3. plantera träd,
4. kalka,
5. bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet, eller
6. utfodra betesdjur med tillskottsfoder.

4 § Slåtterängen skall hävdas med slåtter alternativt slåtter och efterbetning. Slåtterängen skall årligen städas från fjolårslöv och nedfallna kvistar och grenar under våren samt slå under eftersommaren. Skörden skall föras bort inom två veckor. Vid slåtter får endast klippande eller skärande redskap användas.

Träd och buskar av igenväxningskaraktär skall tas bort när behov av detta föreligger.

5 § I stödbeslutet skall vid behov föreskrivas

1. inom vilka tidsintervall åtgärder enligt 4 § årligen skall vara utförda,
2. vilken typ av klippande eller skärande redskap som skall användas vid slåttern,
3. att maskinslåtter skall ersättas med lieslåtter,
4. att återväxt efter slåttern skall tillvaratas med efterbetning och inom vilka tidsintervall efterbete skall ske,
5. hur ofta och på vilket sätt lövtäkt på lövtäktsträd skall utföras,
6. vilket utseende grässväden årligen skall ha vid vegetationsperiodens slut, samt
7. att brukaren skall föra anteckningar om utförda åtgärder.

För att villkor skall kunna ställas om lövtäkt måste det inom en slåtteräng finnas minst fem lövtäktsträd lämpliga för uthållig lövtäkt per hektar.

6 § Stödmottagaren skall under minst en dag i stödperioden delta i sådan utbildning eller individuell rådgivning som anordnas inom ramen för det svenska miljöprogrammet. Stödmottagaren skall delta senast vid det tillfälle för vilket denne tillställs en personlig kallelse.

Bevarande av betesmarker

7 § För sådana betesmarker som nämns i 8 § tredje stycket skall den areal som täcks av grässvål anges i hektar med två decimalers noggrannhet. (SJVFS 2000:13).

8 § För att betesmarker skall klassificeras som betesmark av värdeklass A, B respektive C skall följande förutsättningar vara uppfyllda.

Värdeklass A:

– förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd,

– mindre än en fjärdedel saknar grässvål,

– avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling, kalkning, maskinell dikning eller insådd av arter utan samband med långvarig slåtter- eller beteshävd en andel mindre än en fjärdedel.

Värdeklass A, alvarbete:

– förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd,

– lågproducerande mark med tunt jordtäckte på kalkstensunderlag inom Ölands eller Gotlands alvarmarker,

– påtaglig andel bär grässvål,

– ingen påverkan av gödsling eller kalkning,

– ingen påverkan av maskinell dikning, täkt av jord eller sten eller insådd av arter utan samband med långvarig slåtter- eller beteshävd.

Värdeklass B:

– förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd,

– mindre än en fjärdedel saknar grässvål,

– avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling, kalkning, maskinell dikning eller insådd av arter utan samband med långvarig slåtter- eller beteshävd en andel mindre än hälften.

Värdeklass B, fåbodbete:

– marken ingår som betesmark vid fåbodrar,

– påtaglig andel bär grässvål,

– ingen påverkan av täkt av jord eller sten.

Värdeklass C:

– mindre än en fjärdedel saknar grässvål.

I ett jordbruksskifte som redovisas som betesmark inom värdeklasserna A, B eller C får det inte ingå sådana inslag av impediment som saknar ett naturligt sammanhang med betesdriften.

Även den areal grässvål inom en betesmark där den del av betesmarken som saknar grässvål består av impediment, såsom myr, sand, sten, block eller hållmark i en sådan omfattning att mer än en fjärdedel saknar grässvål, uppfyller förutsättningar för värdeklass A, om grässvålen uppfyller övriga krav för värdeklass A.

För betesmarker i klass C med fornlämningar får länsstyrelsen efterge det ovanstående kravet på lägsta andel grässvål om en påtaglig andel av jordbruksskiftet bär grässvål.

9 § Inom betesmark är det inte tillåtet att

1. sprida gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel,
2. konstbevattna,
3. kalka, eller
4. bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet.

10 § Träd och buskar av igenväxningskaraktär skall tas bort när behov av detta föreligger.

Grässvålen skall vid betessäsongens slut vara väl avbetad.

11 § I stödbeslutet skall vid behov föreskrivas följande.

För värdeklasserna A–C inom område med fornlämningar:

1. förbud mot hästbete, samt
2. förbud mot bete vintertid.

För värdeklasserna A och B:

1. vilket utseende grässvålen årligen skall ha vid vegetationsperiodens slut,

2. förbud mot bete med vissa djurslag,
3. förbud mot slåtter, samt
4. att brukaren skall föra anteckningar om utförda åtgärder.

För värdeklass A:

1. förbud mot bete vintertid,
2. förbud mot tillskottsutfodring, samt
3. inom vilka tidsintervall bete skall ske.

För att villkor skall kunna ställas om lövtäkt måste det inom en betesmark finnas minst fem lövtäktsträd lämpliga för uthållig lövtäkt per hektar.

12 § Stödmottagaren skall under minst en dag i stödperioden delta i sådan utbildning eller individuell rådgivning som anordnas inom ramen för det svenska miljöprogrammet. Stödmottagaren skall delta senast vid det tillfälle för vilket denne tillställs en personlig kallelse.

13 § För mark i värdeklass B som ingår som betesmark vid fäbodan gäller även att stöd lämnas för högst fyra hektar betesmark per djurenhet som vistas vid fäboden under hela betessäsongen.

Återskapande av slåtterängar

14 § Marker som skall restaureras till slåtterängar skall vara igenvuxna eller ohävdade. På andra marker än marker som skall restaureras till våslåtterängar skall det finnas rester av grässvål med slåttergynnade arter. På marker som skall restaureras till träd- och buskbärande ängar skall det även finnas rester av ett hävdpräglad träd- och buskskikt.

15 § Stöd lämnas i första hand för de jordbruksskiften som har de bästa förutsättningarna att återskapas till slåtterängar.

16 § Stödmottagaren skall upprätta en femårig plan för restaureringen. I planen skall stödmottagaren ange följande:

1. vilka åtgärder som skall vidtas för restaurering av markvegetationen,
2. vilka åtgärder som skall vidtas för restaurering och skötsel av hävdpräglade träd och buskar för restaurering av träd- och buskbärande slåtterängar,
3. vilka åtgärder som skall vidtas för restaurering och underhåll av diken och fördämningar för restaurering av damm- eller silängar,
4. en tidsplan för åtgärdernas färdigställande, samt
5. hur villkoren enligt 2 kap. 7 § miljöstödsförordningen är uppfyllda.

17 § Stöd för återskapande av slåtterängar lämnas inte för åtgärder som utförts innan beslut om stöd har fattats.

18 § Restaureringen skall följa den tidsplan som avses i 16 § och vara helt genomförd senast under stödperiodens femte år.

19 § Befintlig grässvål skall hävdas med slåtter alternativt slåtter och efterbetning. Ytor med grässvål skall årligen städas från fjolårslöv, nedfallna kvistar och grenar under våren samt slås under efter-sommaren. Avslagen markvegetation skall föras bort från jordbruksskiftet senast två veckor efter avslagningen. Vid slåtter av hävdbetingad markvegetation får endast klippande eller skärande redskap användas.

Vid slåtter av våslåtterängar får även rotorslåtteraggregat användas. (SJVFS 1998:109).

20 § I stödbeslutet skall länsstyrelsen vid behov besluta om

1. inom vilka tidsintervall åtgärder enligt 19 § årligen skall vara utförda,
2. att maskinslåtter skall ersättas med lieslåtter,

3. att återväxt efter slåtern skall tillvaratas med efterbete och inom vilka tidsintervall efterbete skall ske,

4. i vilken utsträckning och hur rotorslåteraggregat får användas vid slåtter av vårslåterängar, samt

5. hur dikesrensning skall utföras om sådant behov föreligger ur bevarandesynpunkt. (SJVFS 2000:13).

21 § Inom den mark som restaureras till slåteräng är det inte tillåtet att

1. sprida gödselmedel, kalk eller kemiska bekämpningsmedel,

2. jordbearbeta eller så in arter eller sorter som saknar samband med den lokala slåterängshävden,

3. bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet,

4. utfodra betesdjur med tillskottsfoder,

5. konstbevattna eller utföra dikning förutom då det är nödvändigt för traditionell hävd av damm- eller silängar och dispens eller tillstånd beviljats enligt miljöbalken. (SJVFS 2000:13).

22 § Vid nystängsling för efterbetning skall uttjänt stängselmaterial som saknar kulturhistoriskt värde tas bort.

23 § Stubb- och rotskott som uppkommer efter avverkning och röjning skall tas bort. Träd och buskar av igenväxningskaraktär skall tas bort när behov av detta föreligger. Avverknings- och röjningsavfall skall föras bort eller brännas på lämplig plats. Stående träd som har dött eller är döende före stödperiodens början och som är värdefulla från naturvårdssynpunkt får inte tas bort.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

24 § Omräkning av värdefulla landskapselement till poäng skall ske enligt bilaga 1. Värdefulla landskapselement är de som anges i bilaga 2.

25 § För att en ren till ett stödberättigande landskapselement skall klassificeras som en ren av värdeklass A respektive B skall följande förutsättningar vara uppfyllda.

Värdeklass A:

- förekomst av växtarter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd,

- mindre än en tiondel saknar grässvål,

- områden som saknar grässvål är jämnt spridda,

- mer än hälften av grässvålen består av slåtter- eller betesgynnade växtsamhällen,

- mindre än en fjärdedel är påverkad av gödsling eller kalkning,

- avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling eller kalkning en andel mindre än en fjärdedel.

Värdeklass B:

- förekomst av växter och vegetationstyper som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd,
- mindre än en tiondel saknar grässvål,
- områden som saknar grässvål är jämnt spridda,
- mer än en fjärdedel av grässvålen består av slåtter- eller betesgynnade växtsamhällen,
- mindre än hälften är påverkad av gödsling eller kalkning,
- avsaknad av grässvål utgör tillsammans med påverkan av gödsling eller kalkning en andel mindre än hälften.

26 § På åkermark inom en brukningsenhet, som enligt 2 kap. 11 § och 12 § andra stycket miljöstödsförordningen är stödberättigande, är det inte tillåtet att bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet. Marken får inte tas ur jordbruksproduktion av andra skäl än miljöskäl.

27 § Markvegetationen inom brukningsenhetens samtliga stödberättigande landskapselement skall vid vegetationsperiodens slut vara slagen och bärgad eller betad. Träd och buskar av igenväxningskaraktär skall tas bort när behov av detta föreligger. Upplag av tippad sten eller jord, röjningsavfall, avfall från jordbruksproduktion och tillfälligt lagrat grovfoder skall forslas bort. Upplag av sten och jord skall inte tas bort om det har kulturhistoriskt samband med det berörda landskapselementet. Vid slåtter av renar av värdeklass A och B får endast klippande eller skärande redskap användas.

28 § Om följande landskapselement är stödberättigande skall stödmottagaren, utöver vad som krävs enligt 27 §, under hela stödperioden utföra de extra skötselåtgärder som framgår av bilaga 3:

1. brukningsvägar,
2. brunnar, källor,
3. fägator,
4. gårdsgårdar av trä,
5. stenmurar,
6. traditionella hässjor eller storhässjor i bruk, samt
7. åkrar med flikiga naturgivna former.

29 § Om följande landskapselement är stödberättigande skall stödmottagaren, utöver vad som krävs enligt 27 §, vid tidpunkt som fastställts av länsstyrelsen under stödperioden utföra vissa extra skötselåtgärder som framgår av bilaga 3:

1. alléer,
2. hamlade träd,
3. läplanteringar,
4. pilevallar, pilerader,
5. solitärträd,

- 6. trädrader, buskrader, samt
- 7. öppna diken.

30 § I stödbeslutet skall vid behov föreskrivas förbud mot hästbete och bete vintertid på mark med fornlämningar.

Vidare skall det i beslutet regleras vilka ågärder stödmottagaren är skyldig att utföra enligt 28 och 29 §§ och i vilken utsträckning slåtter skall utföras på renar av klass A och B samt hur sådan slåtter skall utföras.

31 § Stödmottagaren skall under minst en dag i stödperioden delta i sådan utbildning eller individuell rådgivning som anordnas inom ramen för det svenska miljöprogrammet. Stödmottagaren skall delta senast vid det tillfälle för vilket denne tillställs en personlig kallelse.

Bevarande av ett öppet odlingslandskap

32 § För företag med jordbruksmark inom mer än ett stödområde, om företagets vall- och betesmark är stödberättigande, beräknas stödet proportionellt efter det område inom vilket vall- och betesmarksareal är belägen.

För företag med jordbruksmark inom flera av områdena 1, 2 a, 2 b och 3 lämnas inte stöd för större areal än högst det antal hektar vall eller betesmark per djurenhet för vilken stöd kan lämnas i det stödområde där företagets brukningscentrum är beläget.

För företag med jordbruksmark inom både område 3 och 4, i fråga om de skötselvillkor som gäller för den stödberättigande arealen, stödbeloppets nivå och eventuellt krav på innehav av djur, tillämpas de bestämmelser som gäller för det område inom vilket företagets brukningscentrum är beläget. (SJVFS 1998:109).

33 §¹⁹ Jordbrukare med mark i stödområde 1 - 3 enligt bilaga 1 till miljöstödsförordningen och som ansöker om utbetalning av stöd för bevarande av ett öppet odlingslandskap skall anmäla djurinnehav. Av anmälan skall de djur som utgör grund för stödet framgå. Anmälan skall göras på Jordbruksverkets blankett "Anmälan av djur – Miljöstöd för Öppet odlingslandskap 2002" och ha kommit in till länsstyrelsen senast den 21 mars 2002. Av anmälan om djurinnehav skall djurinnehavet den 15 juli 2001, den 15 november 2001 och den 15 februari 2002 framgå.

En jordbrukare som ger in sin anmälan före den 15 februari 2002 skall anmäla djurinnehavet den 15 juli 2001, den 15 november 2001 och den 15 januari 2002.

---

¹⁹ Senaste lydelse SJVFS 2001:3.

En jordbrukare som nyetablerat djurhållningen efter den 15 juli 2001 skall anmäla djurinnehavet den 15 november 2001, den 15 januari 2002 och den 15 februari 2002.

En jordbrukare, som köper, hyr eller på annat sätt införskaffar djur vid ett räkningstillfälle, får inte ange ifrågavarande djur i sin anmälan om djurinnehav om djuren anges i någon annan jordbrukares anmälan vid samma räkningstillfälle.

De djur som anges i anmälan skall ha hållits inom område 1 - 3 enligt bilaga 1 till miljöstödsförordningen under en period av minst fyra månader i direkt anslutning till de tre räkningstillfällena. Antalet djurenheter enligt denna paragraf utgörs av medeltalet av antalet djurenheter vid de tre räkningstillfällena.

En jordbrukare som haft onormalt lågt djurinnehav vid någon av de tidpunkter som anges i första, andra eller tredje stycket får anmäla det djurinnehav som utgör grund för stöd vid tre av de tidpunkter som anges i nämnda stycken om länsstyrelsen medger det och avvikelsen beror på

1. att jordbrukaren inte varit arbetsför under en längre tid,
2. att en väsentlig del av den jordbruksareal som jordbrukaren brukar påverkats av expropriation eller naturkatastrof,
3. att djurstallar förstörts av olyckshändelse,
4. att djurbesättningen drabbats av epizootisk sjukdom, eller
5. annan oförutsedd händelse. (*SJVFS 2001:114*).

34 § Med tacka menas, för stöd som avses i 1 kap. 1 § 5, hondjur som har lammat eller är äldre än ett år. Med get menas hondjur som har killat eller är äldre än ett år.

35 § För områdena 1 - 3 enligt bilaga 1 i miljöstödsförordningen gäller följande.

Inom betesmarker är det inte tillåtet att gödsla, kalka eller sprida kemiska bekämpningsmedel. Skiftena skall årligen betas.

Inom betes- och slåtervallar är det inte tillåtet att sprida kemiska bekämpningsmedel. Vallen skall årligen betas eller slå och skörden skall föras bort.

36 § För områdena 4 och 5 och öar utan fast landförbindelse enligt bilaga 1 till miljöstödsförordningen gäller följande.

På betesmarker får spridning av gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel inte ske. Konstbevattning eller kalkning är inte tillåten. Grässvålen skall vid betessäsongens slut vara väl avbetad. Träd och buskar av igenväxningskaraktär skall tas bort. Inom fornminnesområden kan bete vintertid och bete med häst förbjudas.

Inom betes- och slåtervallar är det inte tillåtet att sprida kemiska bekämpningsmedel. Vallen skall årligen betas eller slå och skörden skall föras bort.

3 kap. STÖD TILL MILJÖKÄNSLIGA OMRÅDEN

Anläggning eller återställande av våmarker och småvatten

1 § Stöd för anläggning eller återställande av våmarker och småvatten lämnas inte för åtgärder som utförts innan beslut har fattats som innebär att anläggning eller återställande kan påbörjas. (SJVFS 1998:109).

2 § Stöd lämnas inte för anläggningar där det krävs dammvallar runt hela eller större delen av vattensamlingen eller våmarken. I de fall dammvall anläggs skall den utformas såatt den inte framträder tydligt.

3 § Åtgärden skall vara förenlig med tillämpliga bestämmelser i miljöbalken (1998:808). (SJVFS 1999:82).

4 § Slutbesiktning av anläggningen skall ske innan utbetalning av stöd kan ske.

Arealen fastställs genom slutbesiktningen. (SJVFS 1998:109).

5 § Inom våmark eller småvatten är det inte tillåtet att sprida gödselmedel, kalk eller bekämpningsmedel.

6 § Växtlighet, som avses i 3 kap. 2 § miljöstödsförordningen, och som slås av under perioden den 15 januari – 31 augusti får inte användas i produktion. Avslagen växtlighet skall föras bort från våmarken. (SJVFS 2001:35).

Anläggning av extensiv vall och skyddszoner utmed vattendrag

7 § I ansökan om utbetalning av miljöstöd för anläggning av extensiv vall och skyddszoner utmed vattendrag skall stödmottagaren redovisa jordbruksskiften där extensiv vall anlagts och jordbruksskiften där skyddszoner utmed vattendrag anlagts som olika jordbruksskiften. (SJVFS 2000:13).

8 § Anlagd extensiv vall eller skyddszon skall finnas på samma skifte under hela stödperioden.

9 § Följande områden, med undantag av areal i de områden som anges i bilaga 1 till miljöstödsförordningen, är undantagna från bestämmelserna i 3 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 5 § andra stycket miljöstödsförordningen:

- alla kommuner i Hallands län utom Kungsbacka kommun,
- alla kommuner i Skåne län utom Hässleholms, Höör och Hörby kommuner, samt
- Sölvesborgs kommun i Blekinge län.

10 § Marken skall sås senast under våren det första året av stödperioden. Utsädet vid sådd av vall skall bestå av vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Utsädet vid sådd av skyddszon skall bestå av vallgräs eller fleråriga örter.

Sådden skall ske med en för arten och syftet normal utsädesmängd.

Vall som redan är etablerad vid stödperiodens början omfattas inte av kravet påsådd.

11 § Kemiska bekämpningsmedel eller annat gödselmedel än stallgödsel får inte spridas på vall. Högst 150 kg totalkväve per hektar och år får tillföras i form av stallgödsel. Stallgödsel får inte spridas inom ett sex meter brett område utmed sjö eller vattendrag.

12 § Inom skyddszoner är det inte tillåtet att sprida gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel.

13 § Jordbearbetning får ske tidigast den 1 september det sista året i stödperioden i Dalarnas län, den 20 september det sista året i stödperioden i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län, den 10 oktober det sista året i stödperioden i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Västra Götalands län och tidigast den 20 oktober det sista året i stödperioden i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Areal för vilken stöd lämnas får dock skördas tidigast den 15 juli. Växtligheten får inte användas till utsädesproduktion.

Marken får betas.

Sådd av fånggrödor

14 § Fånggrödan skall vara sådd senast den 1 augusti varje år under stödperioden.

15 § Utsädet skall utgöras av vallgräs eller vallgräs i blandning med perenna vallbaljväxter. Minst 50 viktprocent av utsädet skall utgöras av rajgräs. Högst 10 viktprocent får utgöras av perenna vallbaljväxter.

Fånggrödan skall sås med en för arten och syftet normal utsädesmängd.

16 § Fånggrödan får inte utnyttjas för slåtter, bete eller någon annan produktion. Gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel får inte spridas i fånggrödan efter skörd av huvudgrödan fram till den 15 februari året efter skörd.

Jordbearbetning får ske tidigast den 15 februari året efter sådd.

Flerårig vallodling

17 § Vallen skall ligga obruten minst två vintrar i rad. Vallen skall årligen betas eller slås och skörden skall föras bort.

18 § Den tidpunkt som vallen tidigast får brytas skall vara följande

1. den 1 juli för vall som skall följas av höstsådd gröda eller av energiskog som etableras det följande året, eller

2. den 1 juni om höstsådd av oljeväxter kommer att ske enligt upprättat kontrakt för aktuellt jordbruksskifte och skiftet ligger i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas eller Gävleborgs län eller i skördeområde 821 i Kalmar län, eller

3. den 1 september i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, den 20 september i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län, den 10 oktober i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Västra Götalands län samt den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län, för vall som inte skall följas av höstsådd gröda eller av energiskog som etableras det följande året.

Användning av totalbekämpningsmedel före de datum som gäller för vallbrott enligt första stycket är förbjuden. (*SJVFS 2001:35*).

18 a § *har upphävts genom (SJVFS 2001:35).*

Traditionell odling av bruna bönor på Öland

19 § Kemiska bekämpningsmedel mot insekter eller svamp får inte användas. Högst 30 kg kväve per hektar och år får tillföras i form av gödselmedel.

20 § Odling skall ske i rader med sådant radavstånd att mekanisk ogräsbekämpning kan utföras.

Jordbearbetning före den 1 december får ske endast vid sådd av en höstsådd gröda samma år som bruna bönor har skördats.

Bevarande av utrotningshotade husdjursraser

21 § Med vuxet djur av får och get menas, för stöd som avses i 1 kap. 1 § 11, djur som satts in i avel. Svin skall vara minst 6 månader gamla för att berättiga till stöd. (*SJVFS 1998:109*).

22 § Endast sådana djur är stödberättigande vars rastillhörighet kan styrkas med härstammingsuppgifter som är grundade på officiell husdjurskontroll. För djur av raser som inte omfattas av sådan kontroll

skall rastillhörigheten styrkas med genbanksintyg eller kunna styrkas av för rasen genbanksansvarig förening. (SJVFS 1998:109).

23 § Nötkreatur, får och getter skall under hela stödperioden vara anslutna till officiell husdjurskontroll avseende på härstammingsuppgifter. Svin skall under hela stödperioden vara anslutna till genbanksverksamhet. (SJVFS 1998:109).

24 § Under stödperioden får stödberättigande hondjur och hondjur med dominerande inslag av stödberättigande ras endast paras med handjur av samma ras som dominerar hos hondjuret i fråga.

25 § Ett djur som utgör grund för stöd får bytas ut mot ett eller flera djur om bytet genomförs inom 20 dagar och om antalet djurenheter inte minskas i förhållande till de i ansökan om utbetalning av stöd redovisade djurenheterna. (SJVFS 2000:13).

Resurshushållande konventionellt jordbruk

Allmänt

26 § Samtliga villkor för stödet måste följas för all åkermark inom hela jordbruksföretaget varje år i stödperioden med undantag för

1. skiften för vilka miljöstödsåtagande söks för ekologisk odling eller skiften för vilka miljöstödsåtaganden finns för sådana stöd som avses i 1 kap. 1 § 7 och 13,

2. arealer som godkänts av länsstyrelsen vid slutbesiktning av stöd som avses i 1 kap. 1 § 6,

3. skiften på uttagen areal som odlas med fleråriga industri- eller energigrödor enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:139) om arealersättning till jordbrukare som odlar ersättningsberättigande grödor och om foderareal, samt

4. anläggningar som genomförts och godkänts för utbetalning av bidrag enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1997:21) om bidrag för anläggning och skötsel av lövskog eller buskar på åkermark i slättområden. (SJVFS 2000:13).

Utbildning

27 § Driftsansvarig för växtodlingen och heltidsanställda som deltar i arbetet med spridning av växtnäring på jordbruksföretaget skall delta i en tvådagars grundutbildning och därefter i två endagars fortbildningar. Grundutbildningen kan genomföras tidigast ett år före stödperiodens början och skall vara genomförd senast under det tredje året i stödperioden. De två endagars fortbildningarna skall genomföras under stödperioden. Driftsansvarig och heltidsanställda skall delta senast vid det tillfälle för vilket stödmottagaren tillställs en personlig kallelse. (SJVFS 1998:94).

28 § Grundutbildning och fortbildning skall organiseras inom "Länsprogrammen för utbildning, information och demonstrationsprojekt" inom det svenska miljöprogrammet.

Utbildningen skall följa en av Jordbruksverket fastställd kursplan.

29 § Driftsansvarig för växtodlingen skall, senast det tredje året i stödperioden, inneha godkänd behörighet för att få använda bekämpningsmedel klass 2 inom bekämpningsområde A enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1993:59) om kunskapskrav och tillstånd för att få använda vissa bekämpningsmedel.

Första stycket gäller inte för de stödmottagare som i ansökan om stöd åtagit sig att under hela stödperioden avstå från att använda kemiska bekämpningsmedel och produkter som står bekämpningsmedlen nära inom sitt jordbruksföretag, under förutsättning att åtagandet följs. (SJVFS 1998:109).

Odling m.m.

30 § Jordbrukaren skall årligen dokumentera företagets miljöstatus i en av Jordbruksverket godkänd checklista. I de fall det finns brister i företagets miljöstatus skall förslag till åtgärder dokumenteras.

31 § All åkermark inom jordbruksföretaget skall vara markkarterad. För godkänd markkartering ställs följande krav:

1. Markkarteringen får inte vara äldre än sju år. En markkartering som är äldre än sju år godkänns om en linjekartering eller ytkartering utförts senast under det åttonde året och därefter kontinuerligt följts upp av en linjekartering minst vart tredje år eller ytkartering minst vart femte år.

2. Markkarteringen skall göras med en provtäthet av minst ett prov per hektar åkermark.

3. Vid ytkartering får ett prov högst representera sex hektar. Delproverna skall vara jämnt fördelade över den areal samlingsprovet representerar.

4. Vid linjekartering får linjen högst representera 15 hektar.

5. Samtliga prover skall vara jämnt fördelade över hela jordbruksföretagets åkermark.

6. Provplatserna skall vara utmärkta på en karta över jordbruksföretaget. Kartan ska vara tydlig och vara i en skala som gör att det är lätt att på skiftesnivå urskilja resultaten från jordprovtagningen.

7. Provtagningen skall göras till matjordsdjup.

8. En jordanalys skall utföras. Jordanalysen skall omfatta minst pH-värde, P-AL (lättlöslig fosfor) och K-AL (lättlöslig kalium).

Länsstyrelsen får godkänna användning av andra provtagningsmetoder än de som anges i punkt 2 - 4 om de bedöms som likvärdiga. (SJVFS 1998:36).

32 § Jordbruksföretag som inte har en godkänd markkartering enligt 31 § vid stödperiodens början skall genomföra en sådan senast under det tredje året i stödperioden.

33 § En växtnäringsbalans skall upprättas en gång under femårsperioden, men inte senare än under tredje stödåret. En växtnäringsbalans som är upprättad senast två år före stödperiodens början godkänns om den är utförd enligt kraven i 34 §. Vid ändrad driftsinriktning på jordbruksföretaget från icke djurhållning till djurhållning som motsvarar minst 10 djurenheter skall en ny växtnäringsbalans upprättas. Begreppet djurenheter har här samma betydelse som i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och miljöskydd. (*SJVFS 2000:13*).

34 § Vaxtnäringsbalansen skall innehålla uppgifter om alla produkter som innehåller kväve, fosfor eller kalium och som har förts in i och bort från jordbruksföretagets produktion. Skillnaden mellan tillförda och bortförda växtnäringsämnen skall beräknas samt även balansen per hektar brukad åkermark. Utnyttjad växtnäring i förhållande till tillförd växtnäring i produktionen skall beräknas (effektiviteten). Produkternas halt av kväve, fosfor eller kalium skall överensstämma med vedertagna värden eller grundas på värden från en dokumenterad analys.

35 § En växtodlingsplan skall upprättas före växtodlingssäsongens början varje år under stödperioden. Första året i stödperioden skall en växtodlingsplan upprättas senast den 1 maj.

36 § Växtodlingsplanen skall innehålla en redovisning av jordbruksföretagets samtliga åkermarksskiften. Samma skiftesredovisning som anges i ansökan om utbetalning av stöd skall användas. För varje skifte skall redovisas:

- förfrukt, årets gröda samt sort,
- behov av fosfor och kalium grundat på markkartering enligt 31 §,
- beräknat behov av kväve enligt uppskattad skördenivå, andel baljväxter och proteinhalt i brödvete,
- planerad tillförsel av kväve, kalium och fosfor i mineralgödsel, stallgödsel eller andra organiska gödselmedel.

I de fall markkartering ännu inte har utförts får en bedömning av behovet av fosfor och kalium ligga till grund för växtodlingsplanen.

Användning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel skall dokumenteras kontinuerligt beträffande tidpunkt för spridning, gödselslag och tillförd mängd per hektar.

Efter skörd skall skördad mängd av grödan dokumenteras.

Kemisk bekämpning m.m.

37 § Kemiska bekämpningsmedel och produkter som står bekämpningsmedlen nära och som inte godkänts av Kemikalieinspektionen får inte

förvaras på gården efter det datum då användningsförbud råder för medlet, enligt vad Kemikalieinspektionen fastställt i samband med att godkännandet upphört, utan skall lämnas till destruktion. (SJVFS 1998:109).

38 § Kemiska bekämpningsmedel och produkter som står bekämpningsmedlen nära skall förvaras inlåsta i ett säkert utrymme avsett för förvaring av bekämpningsmedel. (SJVFS 1998:109).

39 § Biobädd eller tät platta med uppsamling skall anläggas senast det första året i stödperioden på jordbruksföretag som innehar lantbruksspruta.

40 § All påfyllning av lantbruksspruta och annan utrustning som används för spridning av bekämpningsmedel i fält skall ske på biobädd, på tät platta med uppsamling eller på det skifte där sprutningen skall påbörjas. I det sistnämnda fallet skall mobil påfyllningsutrustning med låsbart förvaringsutrymme avsett för bekämpningsmedel och tank för vatten användas vid påfyllningen.

Rengöring av lantbruksspruta och annan utrustning som används för spridning av bekämpningsmedel i fält skall ske i det behandlade fältet, på biobädd eller på tät platta med uppsamling.

Om annat företag utför sprutningen skall det företaget uppfylla villkoren för påfyllning och rengöring enligt första och andra styckena. (SJVFS 1998:109).

41 § Biobädden skall ha en yta som är större än lantbrukssprutans bredd och längd i transportläge. Biobädden skall vara så utformad att biologisk nedbrytning av kemikaliespill kan ske. Biobäddens yta skall vara bevuxen. Under ytan skall ett lager av en blandning av matjord och organiskt material finnas. Biobädden skall avskiljas i botten från underliggande mark av ett lager med låg genomsläpplighet. Biobädden skall i inledningskedet vara minst 50 cm djup exklusive lagret med låg genomsläpplighet. Påfyllning av lagret med blandningen av matjord och organiskt material skall ske senast då detta lager sjunkit 10 cm. (SJVFS 1998:109).

42 § En tät platta med uppsamling skall ha en yta som är större än lantbrukssprutans bredd och längd i transportläge. Uppsamling av spill- och spolvatten skall göras i en tät behållare. Vid tömning av behållaren skall innehållet i behållaren spridas på åkermark.

43 §²⁰ Lantbruksspruta skall testas med högst två års mellanrum enligt av Jordbruksverket fastställda riktlinjer eller därmed likvärdiga regler som uppfyller kravnivån i nämnda riktlinjer. Lantbruksspruta som inte testats året före ansökan om stöd skall testas senast under det första året i stödperioden. Testet skall genomföras med godkänt resultat.

Genomförs testet enligt andra regler än de av Jordbruksverket fastställda riktlinjerna skall stödmottagaren vid anmodan uppvisa dokumentation som visar att testförfarandet uppfyller de föreskrivna kraven. (SJVFS 1999:4).

44 § Vid kemisk ogräsbekämpning i stråsäd skall bekämpningsbehovet fastställas med hjälp av för ändamålet framtagna dosnycklar och dokumenteras skiftesvis innan bekämpning påbörjas. Behovet av bekämpning av löss, bladfläcksvampar och stråknäckare i höstvetete samt bomullsmögel i våroljeväxter skall dokumenteras skiftesvis med hjälp av för ändamålet framtagna hjälpmedel innan bekämpning påbörjas. (SJVFS 1998:109).

45 § Bestämmelserna i 39 - 44 §§ gäller inte för de stödmottagare som i ansökan om miljöstödsåtagande åtagit sig att under hela stödperioden avstå från att använda kemiska bekämpningsmedel och produkter som står bekämpningsmedlen nära inom sitt jordbruksföretag, under förutsättning att åtagandet följs. (SJVFS 1998:109).

Skyddszoner och obesprutade kantzoner

46 § I ansökan om utbetalning av miljöstöd för resurshushållande konventionellt jordbruk skall jordbrukaren redovisa längden på de skyddszoner som avses i 3 kap. 20 § miljöstödsförordningen. (SJVFS 2000:13).

47 §²¹ På den av Jordbruksverket eller länsstyrelsen tillhandahållna blockkartan ”Blockkarta för skiftesredovisning 2002” som skall bifogas ansökan om utbetalning, skall jordbrukaren med en linje markera skyddszoner och obesprutade kantzoner.

Vad som sägs i första stycket om obesprutade kantzoner gäller inte för de stödmottagare som i ansökan om miljöstödsåtagande åtagit sig att under hela stödperioden avstå från att använda kemiska bekämpningsmedel och produkter som står bekämpningsmedlen nära inom sitt jordbruksföretag, under förutsättning att åtagandet följs. (SJVFS 2001:114).

²⁰ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034).

²¹ Senaste lydelse SJVFS 1998:109.

48 § Skyddszon som avses i 3 kap. 20 § miljöstödsförordningen skall anläggas på åkermark utmed vattendrag och sjöar som är utmärkta på den topografiska kartan.

49 § Inom skydds-zoner är det inte tillåtet att sprida gödselmedel, kemiska bekämpningsmedel eller produkter som står bekämpningsmedlen nära. (SJVFS 1998:109).

50 § Skydds-zon skall sås senast under våren det första året i stödperioden på åkermark som ingår i jordbruksföretaget. På åkermark som tillkommer under stödperioden skall skydds-zon sås senast under den första våren i stödperioden som denna åkermark ingår i jordbruksföretaget.

Utsädet skall bestå av vallgräs eller fleråriga örter. Sådden skall ske med en för arten och syftet normal utsädesmängd. På skiften som såtts med höstgröda under hösten 1997 skall skydds-zon sås senast under våren 1999.

Skydds-zon som är etablerad vid stödperiodens början omfattas inte av kravet påsådd. (SJVFS 1998:109).

51 § Jordbearbetning på skydds-zoner får ske tidigast den 1 september det sista året i stödperioden eller det sista året åkermarken ingår i jordbruksföretaget i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, den 20 september i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Värmlands län, den 10 oktober i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län samt den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Skydds-zonen får skördas tidigast den 15 juli. Växtligheten får inte användas till utsädesproduktion.

Marken får betas. (SJVFS 1998:109).

52 § Längs skifteskanten i stråsädesodling skall det varje år finnas en obesprutad kantzon. Inom den obesprutade kantzonen är det inte tillåtet att sprida kemiska bekämpningsmedel eller produkter som står bekämpningsmedlen nära. Den obesprutade kantzonen skall vara minst sex meter bred och den sammanlagda längden skall vara minst 20 meter per hektar stråsäd, dock högst skiftets totala omkrets. (SJVFS 1998:109).

Resurshushållande odling av sockerbetor på Gotland

53 § Stöd till resurshushållande odling av sockerbetor på Gotland lämnas endast till brukare som också har beviljats miljöstöd för resurshushållande konventionellt jordbruk.

54 § Sockerbetsblasten skall brukas ned eller föras bort från skiftet senast en vecka efter skörd.

55 § Växtskyddsåtgärder skall vara behovsanpassade efter förekomst av växtskadegörare i fält. Förekomst av växtskadegörare skall dokumenteras.

56 § Högst 1,5 kg aktiv substans av kemiska bekämpningsmedel för ogräsbekämpning får tillföras per hektar och år.

57 § Kemiska bekämpningsmedel får inte användas efter den 1 augusti varje år i stödperioden.

4 kap. EKOLOGISK ODLING

Odling

1 § De jordbruksskiften som odlas i enlighet med denna författning skall vara klart avskiljda från skiften som inte odlas ekologiskt.

1 a § *har upphävts genom (SJVFS 2001:3).*

2 § Den ekologiska odlingen skall finnas på samma skiften under hela stödperioden.

3 § De växter som odlas enligt denna författning får inte vara genetiskt modifierade.

4 § Vid kontroll skall brukaren kunna lämna uppgifter om följande

1. växtföljder för de skiften som odlas i enlighet med denna författning,
2. ursprung på och behandling av förökningsmaterial som används,
3. datum för spridning av, ursprunget på och mängden av tillförda gödsel- eller jordförbättringsmedel,
4. datum för spridning av, ursprunget på och mängden av tillförda bekämpningsmedel, samt
5. andra växtskyddsåtgärder som vidtagits i odlingen.

5 § Markens bördighet och biologiska aktivitet skall bibehållas eller höjas genom en eller flera av följande åtgärder

1. odling i lämplig växtföljd,
2. odling av baljväxtrika vallar,
3. odling av ettåriga gröngödslingsgrödor,
4. odling av växter med djupt rotsystem,
5. nedbrukning av organiskt material från ekologisk odling, samt
6. tillförsel av gödsel eller biprodukter från ekologiskt hållna djur.

I den mån näringstillförsel enligt första stycket inte är tillräcklig för att hålla växterna i växtföljden friska och produktionsdugliga, eller hålla marken i god kondition, får de gödsel- eller jordförbättringsmedel som anges i bilaga 4 användas, dock endast på de villkor som där anges.

Andra gödsel- eller jordförbättringsmedel än de som anges i första stycket eller i bilaga 4 får inte användas.

6 § Jordbrukare som inte är anslutna till ett godkänt kontrollorgan och som vill använda sådana gödsel- eller jordförbättringsmedel för vilka, enligt bilaga 4, behovsprövning krävs skall ansöka om förhandsprövning för att få behovet av användning av sådana gödsel- eller jordförbättringsmedel konstaterat. Ansökan skall ges in till länsstyrelsen på av Jordbruksverket fastställd blankett.

Jordbrukare som är anslutna till ett godkänt kontrollorgan och som under odlingsåret har använt sådana gödsel- eller jordförbättringsmedel för vilka, enligt bilaga 4, behovsprövning krävs skall vid kontroll kunna visa att ett behov har funnits att under odlingsåret använda dessa gödsel- eller jordförbättringsmedel.

Jordbrukare som använder stallgödsel från egna ej ekologiskt hållna djur skall vid kontroll kunna visa att behov har funnits av att under odlingsåret använda sådan gödsel.

7 § Växtnäringstillförseln får inte i något fall överstiga den mängd som länsstyrelsen rekommenderar.

8 § Produkter som innehåller mikroorganismer eller växter får användas för stimulering av kompostering. För detta ändamål får även användas biodynamiska preparat framställda av stenmjöl, stallgödsel eller växter. Produkterna eller preparaten får inte innehålla genetiskt modifierade organismer.

Växtskydd

9 § För att förebygga skadlig inverkan i odlingen av växtskadegörare, sjukdomar och ogräs får en eller flera av följande åtgärder vidtas

1. val av lämpliga arter och sorter,
2. odling i lämplig växtföljd,
3. mekanisk bearbetning,
4. flamning,
5. utsättning och gynnande av växtskadegörarnas naturliga fiender eller antagonister, samt
6. användning av fällor och fångstanordningar.

I den mån växtskyddsåtgärderna enligt första stycket inte är tillräckliga för att hålla växterna i växtföljden friska och produktionsdugliga får de produkter som anges i bilaga 5 användas. Kemiska och biologiska bekämpningsmedel skall vara godkända av Kemikalieinspektionen eller vara undantagna från ett sådant godkännande.

Andra åtgärder eller preparat än de som anges i första stycket eller i bilaga 5 får inte användas.

Förökningsmaterial

10 § Förökningsmaterial skall vara ekologiskt odlat. Ettårigt förökningsmaterial skall dessutom härstamma från växtmaterial som odlats ekologiskt i åtminstone en generation. Förökningsmaterial av fleråriga växter skall härstamma från en föregående generation som odlats ekologiskt i åtminstone två odlingsår.

I de fall ekologiskt odlat förökningsmaterial inte finns att tillgå gäller Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:47) om godkännande av utsäde och vegetativt förökningsmaterial för framställning av ekologiska jordbruksprodukter.

11 § För att en fruktodling skall vara stödberättigande skall den ha minst 400 träd per hektar äppel (*Malus spp.*), päron (*Pyrus spp.*), plommon eller körsbär (*Prunus spp.*).

För att en bärodling skall vara stödberättigande, skall den ha minst

1. 30 000 plantor per hektar smultron (*Fragaria vesca*), lingon (*Vaccinium vitis idaea*) eller äkerbär (*Rubus arctica*),
2. 20 000 plantor per hektar jordgubbar (*Fragaria ananassa*),
3. 2 000 plantor per hektar hallon, björnbär eller björnbärskorsningar (*Rubus spp.*),
4. 3 000 plantor per hektar havtorn (*Hippophae rhamnoides*),
5. 1 500 plantor per hektar vinbär (*Ribes spp.*), krusbär (*Ribes uva-crispa*), blåbär (*Vaccinium spp.*), nypon (*Rosa spp.*) eller aronia (*Aronia spp.*), eller
6. 1 000 plantor per hektar fläder (*Sambucus nigra*).

12 § Frukt- och bärodling skall skötas yrkesmässigt. I odlingen skall åtgärder vidtas mot ogräs. Frukträd skall årligen beskäras.

Ekologisk djurhållning

13 § Stöd för ekologisk djurhållning beviljas endast för areal för vilken stöd för ekologisk odling beviljas.

14 § Minst det antal djur, med undantag för vad som anges i 4 kap. 3 § sista stycket miljöstödsförordningen, omräknat till antal hektar vall och grönfoder i beslut om stöd skall hållas ekologiskt under hela stödperioden.

Beslut om stöd baseras på de djur som redovisas i ansökan om utbetalning av stöd första året i stödperioden. (SJVFS 2000:13).

15 § I stöd som avses i 1 kap. 1 § 13 menas med tacka hondjur som lammat eller är äldre än ett år och med get hondjur som killat eller är äldre än ett år.

16 § Ett djur i ansökan om utbetalning får bytas ut mot ett annat om utbytet genomförs inom 20 dagar och om antalet djur omräknat i hektar

vall och grönfoder inte minskar. För att ett ersättningsdjur skall räknas som stödberättigande skall det ha fått avkomma eller vara betäckt.

17 § Alla djur inom respektive djurslag skall skötas enligt de regler som anges i denna författning. Om följande förutsättningar är uppfyllda har dock brukaren rätt att hålla bara en del av djuren ekologiskt:

1. De ekologiskt och de konventionellt hållna djuren vistas inte tillsammans. Undantag gäller om de ekologiskt hållna djuren är lätt åskiljbara från de konventionellt hållna djuren och samtliga djur utfodras i enlighet med denna författning.

2. Utrymmen för förvaring av foder är tydligt skilda åt.

3. Det finns en noggrann dokumentation av djuren och foderhanteringen.

Djurmiljö

18 § Djuren skall hållas på ett sådant sätt att de kan bete sig naturligt.

19 § Moderdjur skall ges möjlighet till avskildhet vid förlossning.

20 § Kalvar, lamm och killingar skall dia under åtminstone hela råmjölksperioden och därefter huvudsakligen födas upp på det egna djurslagets helmjök till 10 (kalv), 8 (lamm) respektive 6 (killing) veckors ålder.

21 § Avvänjning av smågrisar får inte ske tidigare än vid 7 veckors ålder.

22 § Grisar skall ges möjlighet att böka. Under den varma årstiden skall grisarna ha tillgång till gyttjebad eller annan vattensvalka.

23 § Nötkreatur får hållas inne under den kalla årstiden. Övriga djurslags möjlighet till utevistelse under den kalla årstiden får endast begränsas

1. vid för djuren otjänlig väderlek,

2. om det finns risk för utlakning av växtnäring, eller

3. om marken har blivit så upptrampad att hygienproblem uppstår.

Djurens möjlighet till utevistelse under övriga årstider får endast begränsas av veterinärmedicinska skäl.

24 § Djur får inte hållas uppbundna, med undantag för nötkreatur över 6 månader som får hållas uppbundna vid innevistelse.

Vid nybyggnation eller omfattande till- eller ombyggnad skall lösningar väljas som garanterar daglig motion.

Foder

25 § Fodermängder beräknas i kg torrs substans.

26 § Fodret får inte innehålla genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller genetiskt modifierade organismer.

27 § Självförsörjningsgraden på foder skall vara minst 50 procent räknat på årligt foderintag.

28 § För idisslare skall minst 90 procent av fodret, räknat på årligt foderintag, vara ekologiskt odlat foder. För grisar skall motsvarande andel ekologiskt odlat foder uppgå till minst 80 procent.

Under de två första åren efter omläggning till ekologisk djurhållning får dock jordbrukaren använda upp till 20 procent konventionellt odlat foder, räknat på årligt foderintag, under förutsättning att maximalt 10 procent utgörs av inköpt konventionellt odlat foder.

Avfall och biprodukter från matberedning får användas som foder och får då utgöra en högre andel än 20 procent. (SJVFS 2000:13).

29 § Minst 70 procent av det dagliga foderintaget skall vara ekologiskt odlat foder.

30 § Grovfoder skall ges i fri tillgång.

31 § Andelen kraftfoder i foderstaten får för idisslare per dygn högst uppgå till följande:

1. Getter	a) mjölkande djur	60 procent
	b) ej mjölkande djur	40 procent
2. Idisslare utom getter	a) mjölkande djur	50 procent
	b) ej mjölkande djur	30 procent

32 § Animaliska fodermedel, med undantag för mjölk och mjölkbiprodukter, får bara ges till grisar.

33 § Fodret får inte kompletteras med andra tillsatser än koksalt, snäckskal, spårämnen, vitaminer och mineraler.

34 § Andra kemiska foderkonserveringsmedel än myrsyra, propionsyra och ättiksyra får inte användas. Bakteriepreparat och enzymer är däremot tillåtna som ensileringsmedel.

35 § Mjölkersättningsmedel får endast användas i de fall moderdjuret av veterinärmedicinska skäl inte kan eller bör ge di.

36 § En väsentlig del av idisslarnas foder skall utgöras av bete under en period av minst 4 månader i Blekinge, Skåne och Hallands län, under minst 3 månader i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönkö-

pings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Västra Götalands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län, samt under minst 2 månader i Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Betesperioden skall vara sammanhängande och infalla under tiden den 1 maj - 1 oktober.

Hälso- och sjukvård

37 § Djur som visar tecken på sjukdom eller skada skall omgående tas om hand och ges erforderlig vård. Brister i djurens miljö, skötsel eller utfodring som kan ha orsakat hälsostörningar skall omedelbart åtgärdas.

38 § Rutinmässig, förebyggande behandling med läkemedel eller kemiska bekämpningsmedel får inte utföras. När det är påkallat av veterinärmedicinska skäl är dock behandling med vaccin eller bedövningsmedel tillåten.

39 § Andra operativa ingrepp än märkning, nosringning av tjurar, kastrering och avhorning är inte tillåtna om de inte är påkallade av veterinärmedicinska skäl.

Kastrering är bara tillåten på kalvar före 8 veckors ålder och grisar före 2 veckors ålder. Kalvar skall vara bedövade vid ingreppet.

Avhorning får inte göras på annat sätt än genom bränning före 8 veckors ålder.

40 § Hälsojournal skall föras över alla skador och sjukdomar, deras behandling och behandlingsresultat. Även förebyggande behandlingar skall dokumenteras. Uppgifter om slakt, levandedjursbesiktning och mjölkbedömning skall journalföras. I hälsojournalen skall alla djur eller djurgrupper kunna identifieras.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna författning²² träder i kraft den 15 februari 1998, då följande författningar skall upphöra att gälla:

1. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1997:26) om miljöstöd, samt
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:141) om miljöstöd för ekologisk odling.

I fråga om stöd som avser stödår före stödåret 1998 gäller äldre författningar.

Vad som i beslut eller annan ordning sägs om de gamla författningarna skall istället gälla denna författning.

---

²² SJVFS 1998:10.

Denna författning²³ träder i kraft den 20 april 1998. I fråga om stöd för flerårig vallodling som avser stödår före stödåret 1998 gäller äldre bestämmelser.

Denna författning²⁴ träder i kraft den 27 maj 1998.

Denna författning²⁵ träder i kraft den 12 juni 1998.

Denna författning²⁶ träder i kraft den 22 juni 1998.

Denna författning²⁷ träder i kraft den 1 november 1998.

Denna författning²⁸ träder i kraft den 20 november 1998.
Bestämmelserna i 1 kap. 6 § skall i sin nya lydelse tillämpas i fråga om ansökningar om stöd som avser stödåret 1998.

Bestämmelserna i 1 kap. 7 § samt 2 kap. 32 § första stycket skall i sin nya lydelse tillämpas i fråga om ansökningar om utbetalning av stöd som avser stödåret 1998.

Bestämmelserna i 1 kap. 4 §, 2 kap. 32 § andra stycket, 3 kap. 29, 37, 38, 40, 44, 45, 47, 49 och 52 §§ skall i sin nya lydelse tillämpas i fråga om ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning av stöd som avser stödår fr o m 1999.

Denna författning²⁹ träder i kraft den 1 december 1998.

---

²³ SJVFS 1998:36.

²⁴ SJVFS 1998:52.

²⁵ SJVFS 1998:58.

²⁶ SJVFS 1998:66.

²⁷ SJVFS 1998:94.

²⁸ SJVFS 1998:109.

²⁹ SJVFS 1998:118.

Denna författning³⁰ träder i kraft den 1 februari 1999.

Denna författning³¹ träder i kraft den 1 mars 1999.

Bestämmelserna i 1 kap. och 2 kap. 33 § skall i sin nya lydelse tillämpas på ansökningar om miljöstödsåtaganden och ansökningar om utbetalning av miljöstöd från stödåret 1999.

Denna författning³² träder i kraft den 19 april 1999, men skall tillämpas från den 15 januari 1999. För djur som har ersatts före den 19 april 1999 skall anmälan göras senast den 4 maj 1999.

Denna författning³³ träder i kraft den 31 maj 1999.

Denna författning³⁴ träder i kraft den 1 september 1999.

Denna författning³⁵ träder i kraft den 15 september 1999.

Bestämmelserna i 4 kap. 1 a § skall i sin nya lydelse tillämpas i fråga om ansökningar om utbetalning av miljöstödet för ekologisk odling som avser 1999.

Denna författning³⁶ träder i kraft den 26 oktober 1999.

---

³⁰ SJVFS 1999:4.

³¹ SJVFS 1999:10.

³² SJVFS 1999:35.

³³ SJVFS 1999:48.

³⁴ SJVFS 1999:82.

³⁵ SJVFS 1999:96.

³⁶ SJVFS 1999:109.

Denna författning³⁷ träder i kraft den 15 mars 2000.

1 kap. 12, 13, 17, 18 första stycket, 19, 21, 22 §§, 2 kap. 7 §, 3 kap. 7, 26 punkt 1, 46 §§, 4 kap. 14, 28 §§ och bilaga 6, samt rubrik efter 1 kap. 4 § och efter 1 kap. 6 a § i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om ansökningar, redovisningar, kompletteringar och ändringar som har kommit in och beslut som har fattats före den 1 januari 2000.

1 kap. 7 § i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om ansökningar som har kommit in och beslut som har fattats före 1 januari 2000 samt, beträffande miljöstödet för anläggning eller återställande av våmarker och småvatten, om arealen har godkänts av länsstyrelsen vid slutbesiktning före den 1 januari 2000.

1 kap. 6 a, 8 - 11, 16 §§, rubrik efter 1 kap. 6 § och rubrik efter 1 kap. 15 §, samt 2 kap. 1 § gäller fortfarande i fråga om ansökningar som har kommit in och beslut som har fattats före 1 januari 2000.

1 kap. 14, 15 §§ och rubrik efter 1 kap. 13 § samt 2 kap. 33 § gäller i sin äldre lydelse fortfarande i fråga om ansökningar, redovisningar och anmälningar som avser stödåret 1999.

4 kap. 1 a § gäller fortfarande i fråga om ansökningar om utbetalning av stöd som avser stödåret 1999.

Denna författning³⁸ träder i kraft den 16 juni 2000.

Denna författning³⁹ träder i kraft den 15 september 2000.

Bestämmelserna i 4 kap. 1a § skall tillämpas i fråga om ansökningar om utbetalning av miljöstödet för ekologisk odling som avser stödåret 2000.

Denna författning⁴⁰ träder i kraft den 15 februari 2001. Föfattningen i sin äldre lydelse gäller fortfarande i ärenden som anhängiggjorts före utgången av 2000.

---

³⁷ SJVFS 2000:13.

³⁸ SJVFS 2000:95.

³⁹ SJVFS 2000:140.

⁴⁰ SJVFS 2001:3.

Denna författning⁴¹ träder i kraft den 1 maj 2001. Författningen i sin äldre lydelse, med undantag för 3 kap. 6 §, gäller fortfarande i ärenden som anhängiggjorts före utgången av 2000.

Denna författning⁴² träder i kraft den 21 juni 2001.

Denna författning⁴³ träder i kraft den 15 februari 2002 men skall tillämpas från den 1 januari 2002.

MATS PERSSON

Kirsi Heinonen
(Miljö - och regionalstödsenheten)

---

⁴¹ SJVFS 2001:35.

⁴² SJVFS 2001:67.

⁴³ SJVFS 2001:114.

Bilaga 1

Omräkning av värdefulla landskapselement till kvalifikations- eller stödpoäng

Värdefulla landskapselement berättigar till

- kvalifikationspoäng om de ligger i eller i anslutning till brukningsenhetens jordbruksmark, vilken även omfattar åkermark som långsiktigt tagits ur produktion av miljöskäl,

- stödpoäng om de ligger i eller i anslutning till brukningsenhetens åkermark som används till jordbruksproduktion med undantag för sådana element som ligger i åkermark som används till energiskogs- eller julgransodling.” (SJVFS 1998:109).

Dessa landskapselement är stödberättigande.

Värdefullt landskapselement	Enhet	Antal enheter per poäng	Minsta erforderliga förekomst
Alléer	träd	10	5
Bodar, kokhus, smedjor, bastur etc. ⁴⁴	st.	2	1
Brukningvägar	m	1 000	150
Brunnar, källor	st.	5	1
Byggnadsgrunder	st.	5	1
Dammar till kvarnar eller andra förindustriella vattendrivna anläggningar ⁴⁵	st.	5	1
Fornlämningslokaler	st.	4	1
Fägator, stenmursomgärdade	m	250	25
Fägator, trögärdesgårdsomgärdade	m	75	25
Gärdesgårdar av trä	m	150	50
Hamlade träd	st.	5	2
Jordvallar, gropvallar	m	2 000	250
Läplanteringar	m	2 000	250
Märgelgravar, linsänken, äldre branddammar och övriga småvatten	st.	10	1
Odlingsrösen, stentippar	st.	20	5

⁴⁴ Endast kvalifikationspoäng.

⁴⁵ Endast kvalifikationspoäng.

Pilevallar, pilerader	träd	5	3
Renar mellan åkerskiften	m	2 000	250
Solitärträd	st.	2	1
Sommarladugårdar ⁴⁶	st.	2	1
Stenmurar	m	500	50
Traditionella hässjor eller storhässjor i bruk	ha, vallgröda	1	0,5
Trädader, buskrader	m	2 000	50
Värdefullt landskapselement	Enhet	Antal enheter per poäng	Minsta erforderliga förekomst
Åkrar med flikiga naturgivna former	m, omkrets	2 000	250
Åkerholmar	st	2	1
Ängslador ⁴⁷	st	2	1
Öppna hävdberoende bäck- eller årbrinkar, bäckraviner	m	500	100
Öppna diken	m	1 000	250

(SJVFS 2001:3)

---

⁴⁶ Endast kvalifikationspoäng.

⁴⁷ Endast kvalifikationspoäng.

Bilaga 2

Definitioner av värdefulla landskapselement

Utöver vad som för varje landskapselement nedan tagits upp som definitioner gäller också att samtliga landskapselement till väsentlig del skall ha tillkommit före år 1940.

Med poäng avses både kvalifikations- och stödpoäng enligt bilaga 1.

Värdefullt landskapselement	Definition
<i>Alléer</i>	Anläggningar av träd ursprungligen planterade längs en väg. Anläggningen kan vara enkel eller dubbelsidig. Renar inkluderas. Träden kan vara beskurna.
<i>Bodar, kokhus, smedjor, bastur etc.</i>	Byggnader som hört samman med tidigare markanvändning/hushållning men som i dag i princip saknar användning. Det område kring en byggnad som är avgörande för dess bevarande inkluderas.
<i>Brukning svägar</i>	Vägar utan asfalt eller oljegrus som använts eller används för transporter inom gården. Renar och eventuellt dike inkluderas. I det sammansatta landskapselementet <i>Brukning svägar</i> får inte det enkla landskapselementet <i>Öppna diken</i> räknas separat för erhållande av poäng.
<i>Brunnar, källor</i>	Vattenförande brunn eller vattenkälla, stensatt med natursten och eventuellt med en äldre konstruktion för vattenuppföring. Omgivande ren inkluderas.
<i>Byggnadsgrunder</i>	Byggnadsgrunder och helt förfallna byggnader som tillhör övergivet agrart bebyggelse eller utanför tomtens belägen försvunnen ekonomi-byggnad, t.ex. ängslada, smedja och bod. Grunden består av tydliga grund- eller hörnstenar samt eventuellt spismursröse. Marken som legat under en byggnad och i en zon om en meters bredd omkring den inkluderas.
<i>forts.</i> <i>Byggnadsgrunder</i>	Det enkla landskapselementet <i>Byggnadsgrunder</i> får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ligger på landskapselementet <i>Åkerholmar</i> .

<i>Dammar till kvarnar eller andra förindustriella vattendrivna anläggningar</i>	Fördämning med en areal mindre än ett hektar anlagd för att utvinna vattenkraft. Dammluckor och omgivande ren inkluderas.
<i>Fornlämningslokaler</i>	Fasta fornlämningar enligt kulturminneslagen med kringliggande skydds- eller fornlämningsområde. Det enkla landskapselementet <i>Fornlämningslokaler</i> får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ligger på landskapselementet <i>Åkerholmar</i> .
<i>Fägator, stenväggsgärdade</i>	Drivningsvägar för boskap mellan gården eller byn och betesmarken. En stenväggsgärdad fägata är på båda sidor omgiven av <i>Stenvägg</i> . I det sammansatta landskapselementet <i>Fägator, stenväggsgärdade</i> får inte de enkla landskapselementen <i>Stenvägg</i> och <i>Brukningssvägar</i> räknas separat för erhållande av poäng.
<i>Fägator, trädgårdsgårdsgärdade</i>	Drivningsvägar för boskap mellan gården eller byn och betesmarken. En trädgårdsgårdsgärdad fägata är på båda sidor omgiven av <i>Gårdsgårdar av trä</i> . I det sammansatta landskapselementet <i>Fägator, trädgårdsgårdsgärdade</i> får inte de enkla landskapselementen <i>Gårdsgårdar av trä</i> och <i>Brukningssvägar</i> räknas separat för erhållande av poäng.
<i>Gårdsgårdar av trä</i>	Gårdsgård uppförd i ursprungligt syfte att hägna in eller stänga ute boskap. Hägnaden är uppförd i traditionell konstruktion av trä bestående av störrar, gärdsel/slanor och hank, vidja eller ståltråd. Angränsande renar och eventuellt grind inkluderas.

forts.

Gårdsgårdar av trä

Det enkla landskapselementet *Gårdsgårdar av trä* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Fägator*.

Hamlade träd

Träd präglade av kontinuerlig lövtäkt eller möjliga att återuppta i hamling. Träden har en diameter av minst 25 cm i brösthöjd. En skyddszon där konkurrerande vegetation kan skada trädet inkluderas.

Det enkla landskapselementet *Hamlade träd* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Pilevallar, pilerader*.

Jordvallar, gropvallar

Vall av jord eller stenblandad jord uppförd som gräns eller hägnad. Renar och parallellt grävt dike inkluderas.

Det enkla landskapselementet *Jordvallar, gropvallar* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Pilevallar, pilerader*.

Läplanteringar

Långsträckta täta rader av träd och buskar omgivna av åkermark. Läplanteringen är gjord som skydd mot vind och jorddrift. Renar inkluderas.

Det enkla landskapselementet *Renar mellan åkerskiften* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Läplanteringar*.

Märgelgravar, linsänken, äldre branddammar och övriga småvatten

Märgelgravar är vattenfyllda gropar som tillkommit genom att märgellera brutits. Övriga mindre vattensamlingar har huvudsakligen varit utnyttjade för agrara verksamheter. De har anlagts, alternativt utgörs de av en naturlig vattensänka eller naturbildat småvatten med en areal mindre än ett hektar, som ständigt håller ytvatten eller fuktig markyta. Omgivande ren inkluderas.

- Odlingsrösen, stentippar* Odlingssten samlad i rösen eller tippar. Huvuddelen av stenarna är inte tyngre än en mansbörd. Renar inkluderas.
- Det enkla landskapselementet *Odlingsrösen, stentippar* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ligger i landskapselementet *Åkerholmar*.
- Pilevallar, pilerader* Pilträdet ursprungligen planterade i rad på en jordvall eller längs en väg. Pilträden är präglade av hamling. Renar inkluderas.
- Landskapselementet *Pilevallar, pilerader* får vid beräkning av poäng inte samtidigt tas upp som landskapselement *Alléer*.
- Renar mellan åkerskiften* Gräsbärande renar mellan åkerskiften som utgör eller har utgjort gräns mellan skiften och brukningsenheter.
- Det enkla landskapselementet *Renar mellan åkerskiften* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i de sammansatta landskapselementen *Läplanteringar* eller *Trädrader, buskrader*.
- Solitärträd* Enstaka träd omgivna av åkermark. Träden har en diameter i brösthöjd av minst 50 cm. En skyddszon med 2 meters radie runt stammen inkluderas.
- Hamlade träd* ingår inte i landskapselementet *Solitärträd*.
- Sommarladugårdar* Byggnader för säsongsvis inställning av nötkreatur som har hört samman med tidigare markanvändning men som i dag i princip saknar användning. Det område kring en byggnad som är avgörande för dess bevarande inkluderas.

Stenmurar

Traditionella hägnader av sten som hör samman med en traditionell markorganisation. Murarna är uppförda i ursprungligt syfte att hägna in eller stänga ute boskap. Muren är kallmurad och ursprungligen upplagd med minst tre skikt sten. Omgivande renar inkluderas.

Det enkla landskapselementet *Stenmurar* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Fägator, stenmursomgärdade*.

Traditionella hässjor eller storhässjor i bruk

Hässjor av traditionell träkonstruktion som är i bruk.

Trädrader, buskrader

Långsträckta hävdade räcker av ädla lövträd eller taggbuskar och bärande buskar i anslutning till åkermark. Växterna bildar en sammanhängande rad. Vanliga ingående arter är slån, nypon, hagtorn, fågelbär, getapel, oxel, hägg, hassel, olvon och björnbär. Renar inkluderar.

Det enkla landskapselementet *Trädrader, buskrader* får räknas separat tillsammans med landskapselementet *Stenmurar*.

Det enkla landskapselementet *Renar mellan åkerskiften* får inte räknas separat för erhållande av poäng när det ingår i det sammansatta landskapselementet *Trädrader, buskrader*.

Åkrar med flikiga naturgivna former, små svårbrukade åkrar

Åker med flikar, gipar och renar som helt eller till största delen har en bevarad naturgiven form överensstämmande med det förhållande som gällde före jordbrukets motorisering. Åkerkantens längd är betydligt längre än omkretsen på åker vars fältform är anpassad till moderna jordbruksmaskiner. Åkerns flikighetstal får inte vara mindre än 6.

Flikighetstal = $\frac{\text{omkrets}}{\sqrt{\text{yta}}}$.
Omkrets mäts i 100-tals meter och ytan i hektar.

forts.

Åkrar med flikiga naturgivna former, små svårbrukade åkrar

Åker som till sin storlek är mindre än 0,3 hektar och varaktigt avgränsad av diken, vägar, hägnader, naturformationer etc.

Åkerholmar

Moränkulle, hållmark eller blockmark som ligger som en ö i åkermark. Arealen är minst 100 m² och högst 0,5 hektar. Den kan bära prägel av slåtter eller bete. Renen runt åkerholmen inkluderas.

Det enkla landskapselementet *Åkerholmar* skall dominera om det på sig bär någon av landskapselementen *Odlingsrösen*, *stentippar* och *Byggnadsgrunder* samt *Fornlämningslokaler* vilka då inte får räknas för erhållande av poäng.

Ängslador

Byggnader för lagring av hö som har hört samman med tidigare markanvändning men som i dag i princip saknar användning. Det område kring en byggnad som är avgörande för dess bevarande inkluderas.

*Öppna hävdberoende bäck-
eller åbrinkar, bäckraviner*

Brinkar eller raviner utmed vatten-
drag som utnyttjas eller har utnytt-
jats för bete eller slåtter.

Brinkar eller raviner som ligger
inom ett jordbruksskifte som är be-
tesmark ingår inte i landskapsele-
mentet *Öppna hävdberoende bäck-
eller åbrinkar, bäckraviner*.

Öppna diken

Öppna diken anlagda för dränering
av åkermark. Diket är vatten-
förande någon del av året och lig-
ger i eller i anslutning till åker-
mark. Dikesrenar inkluderas.

Det enkla landskapselementet
Öppna diken får inte räknas separat
för erhållande av poäng när det
ingår i det sammansatta landskaps-
elementet *Brukningsvägar*.

*Bilaga 3***Skötselåtgärder som krävs enligt 2 kap. 29 och 30 §§ för vissa värdefulla landskapselement**

Värdefullt landskaps- element	Skötselåtgärder
Alléer	Lövträd är fria från stamskott och i förekommande fall beskurna och träd som dör ersätts enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
Brukningssvågar	Vägbanor och förekommande diken är underhållna och fungerande.
Brunnar, källor	Eventuellt lock, uppfordringsanläggning etc. är underhållna och fungerande.
Fägator, stenmursomgärdade	Hägnaderna är underhållna och förekommande grind är underhållna och användbar.
Fägator, trädgårdsgårdsgårdade	Hägnaderna är underhållna i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen och förekommande grind är underhållna och användbar.
Gårdsgårdar av trä	Gårdsgården är underhållna i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen. Eventuell grind är underhållna och användbar.
Hamlade träd	Träden är hamlade enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
Läplanteringar	Träd som dör ersätts enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
Pilevallar, pilerader	Träden är beskurna enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.

Solitärträd	Markytan i skyddszonen hålls obearbetad enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
Stenmurar	Muren underhålls och eventuella skador som uppkommit under året åtgärdas. Eventuell grind är underhållen och användbar.
Traditionella hässjor eller storhässjor i bruk	Årlig slåtter och bruk av hässjorna. Hässjorna underhålls.
Trädrader, buskrader	Trädrader och buskrader hålls täta. Buskar är föryngringsbeskurna. Skötseln sker enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
Åkrar med flikiga naturgivna former, svårbrukade åkrar	Åkerns fältform bevaras. Hela åkerytan med alla flikar är brukad och ingår i växtföljd.
Öppna diken	Diket är rensat och rensningsmassorna spridda på omgivande åker enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.

*Bilaga 4***Gödsel- eller jordförbättringsmedel**

Allmänna villkor för alla produkter:

- får endast användas enligt bestämmelserna i denna författning, samt
- får endast användas enligt svenska bestämmelser om gödselmedel.

Produkter som är sammansatta av eller endast innehåller det som anges nedan	Beskrivning av produkten, krav på sammansättningen och villkor för användning
Stallgödsel från djur som inte är ekologiskt hållna	Produkt som består av en blandning av exkrement från djur och vegetabiliskt material. Endast stallgödsel från extensiv djurhållning är tillåten. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen ⁴⁸ .
Torkad stallgödsel från djur som inte är ekologiskt hållna inklusive torkad fjäderfägödsel	Endast stallgödsel från extensiv djurhållning är tillåten. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen ⁶ .
Komposterat exkrement från djur som inte är ekologiskt hållna	Gödsel från intensiv djurproduktion får inte användas. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen ⁶ .
Flytande exkrement från djur som inte är ekologiskt hållna	Gödsel från intensiv djurproduktion får inte användas. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen ⁶ .

⁴⁸ Förhandsprovning krävs ej för gödsel från egen djurhållning.

Komposterat hushållsavfall	Kompost av källsorterat hushållsavfall. Endast vegetabiliskt och animaliskt avfall. Producerat i ett slutet och kontrollerat insamlingssystem som godtagits av medlemsstaten. Högsta tillåtna koncentration i mg/kg torrsubstans: kadmium 0,7, koppar 70, nickel 25, bly 45, zink 200, kvicksilver 0,4, krom (total) 70, krom (VI) 0 (detektionsgräns). Endast under en period som löper ut den 31 mars år 2002. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Torv	Får endast användas till trädgårdsgrödor som är avsedda för frilandsodling på åkermark.
Leror	T.ex. perlit, vermikulit.
Avfall från svampodling som inte är ekologisk	Det ursprungliga odlingssubstratet får endast bestå av de produkter som finns upptagna i denna bilaga.
Exkrement från maskar (maskkompost) och insekter	
Guano	Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Komposterad blandning av vegetabiliskt material som inte är ekologiskt producerat	Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Produkter eller biprodukter av animaliskt ursprung från djur som inte är ekologiskt hållna	Blodmjöl, hovmjöl, hornmjöl, benmjöl, avfettat benmjöl, benkol, fiskmjöl, köttmjöl, fjäder-, hår- och "chiquette"mjöl, ull, päls, hår, mjölkprodukter. För päls är högsta tillåtna halt krom (VI) i mg/kg torrsubstans 0 (detektionsgräns). Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Produkter och biprodukter av vegetabiliskt ursprung	Produkter och biprodukter som inte är ekologiskt producerade, t.ex. malda kakor från oljeväxter, skal från kakaoböner, maltgroddar, äppelrester.

Alger och därav beredda produkter	Får endast användas om det framställts genom: 1. fysisk bearbetning, t.ex. torkning, frysning, malning, 2. extraktion med vatten eller utspädda syror eller alkaliska lösningar, 3. fermentation. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Sågspån och träflis	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Komposterad bark	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Träaska	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Råfosfater	Får inte innehålla mer kadmium än 90 g/ton fosfor.
Aluminiumkalciumfosfat	Får inte innehålla mer kadmium än 90 g/ton fosfor. Får endast användas på basiska jordar (pH > 7,5).
Basiskt slagg	T.ex. Thomasfosfat och Thomasslagg. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Oraffinerade kaliumsalter	T.ex. kainit, sylvinit. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Kaliumsulfat innehållande magnesiumsalt	Framställt av oraffinerade kaliumsalter. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Vinasse och vinasseextrakt	Vinasse från salmiakproduktion är inte tillåtet.
Naturligt förekommande kalciumkarbonater	T.ex. krita, märgel, pulveriserad kalksten, algkalk, fosfathaltig krita.
Naturligt förekommande kalcium- och magnesiumkarbonater	T.ex. dolomitkalk, pulveriserad magnesiumhaltig kalksten. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.

Magnesiumsulfat	T.ex. kieserit.
Kalciumklorid	Lösning av kalciumklorid. För behandling av blad på äppelträd efter konstaterad kalciumbrist. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Naturligt förekommande kalciumsulfat	T.ex. gips.
Kalk från sockerframställning	Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen. Endast under en period som löper ut den 31 mars 2002.
Rent svavel	Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Spårämnen	Bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden, zink. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Natriumklorid	Endast stensalt är tillåtet. Behovet skall vara konstaterat av ett godkänt kontrollorgan eller länsstyrelsen.
Stenmjöl	

Bilaga 5**Produkter för bekämpning av växtskadegörare**

Produkter som undantagsvis får användas för bekämpning av växtskadegörare. Produkterna skall vara godkända av Kemikalieinspektionen eller vara undantagna från ett sådant godkännande för att få användas. Preparaten får inte innehålla genetiskt modifierade organismer.

Preparat baserade på pyretriner utvunna ur *Chrysanthemum cinerariaefolium*, eventuellt innehållande synergist (piperonylbutoxid)

Preparat baserade på *Derris elliptica*

Preparat baserade på *Quassia amara* (kvassia)

Preparat baserade på *Azadirachta indica* (nim)

Propolis (kittvax)

Diatomisk jord (diatomit)

Stenmjöl

Preparat baserade på metaldehyd innehållande ämne med frånstötande effekt mot högre djurarter för användning i fällor

Feromoner

Svavel

Svavelkalk

Natriumsilikat (vattenglas)

Natriumvätekarbonat (bikarbonat)

Kaliumbaserade fettsyror (såpor)

Kaliumpermanganat

Preparat innehållande naturligt förekommande patogener hos växtskadegörare, såsom *Bacillus thuringiensis*, *Grandulosis virus*, etc.

Vegetabiliska och animaliska oljor

Paraffinolja

Lecitin

Gelatin

SJVFS 2001:114

Bilaga 6

Upphävd genom (SJVFS 2001:114).